

GJELDER PERSONVERNET OGSÅ TIDLIGERE FRONTKJEMPERE?

Et samvittighetsspørsmål til Datatilsynet.

Av Hrodgeirr

Blitz-avisen *Smørsyra* har offentliggjort et 70-talls navn på «gamle SS-soldater og nazi-frontkjempere», som visstnok skal være med i en «verdensomspennende nazi-organisasjon» ved navn Kameradenwerk Korps Steiner, III Germanisches Korps. Ifølge *Smørsyra* skal de årlige møtene i organisasjonen «i stor grad gå ut på å synge gamle kampsanger og drikkeviser».

Kameradenwerk Korps Steiner skal også ifølge *Smørsyra* stå «for finansieringen av dagens pan-germanske nazi-grupper» — hva nå det måtte være.

Uten å ta opp diskusjonen om «retts»-oppgjøret etter krigen og skulle dermed ha «gjort opp med samfunnet». De fleste frontkjemperne er i dag lengst alderspensjonister etter et langt liv i kamp mot fordømmer og trakassering.

Synes ikke Datatilsynet at de nå burde få slippe videre nedraking, blottstilling og forfølgelse — selv om de, som andre krigsveteraner verden over, møtes en gang i blant for å minnes det gode kameratskap fra fronten og samholdet i tvangsarbeidsleirene etter krigen?

Tør vi håpe på et positivt svar fra Datatilsynet?

Frontkjemperne sonet alle

Kan Datatilsynet tenke seg å gjøre publikasjoner som *Smørsyra* oppmerksom på at loven for personvern også gjelder for dem?

Frontkjemperne sonet alle

Movinckel i 1940:

«Norge betaler store bidrag til Storbritannias krig»

Av John Sand

Under møte i Utenrikskomiteen i Stortinget kl. 10.00 den 30.01.40 sa Movinckel (V) bl.a.:

«Men i virkeligheten er de tjenester vi gjør Storbritannia så mange og så store, at det er et under at ikke den annen part sier at vi ved de tjenester vi gjør, går utenfor vår nøytralitet. At f.eks. Tyskland med ro har møtt den tonnasjeavtalen vi har avsluttet, synes jeg vi må prise oss overmåte lykkelig for. Denne tonnasjeavtalen, som stiller en så stor del av vår tonnasje til Storbritannias disposisjon til frakter som ligger langt under verdensmarkedets frakter, og at vi derved betaler store bidrag til Storbritannias krig, — at det har gått så vidt rolig med den, har gledelig overrasket meg. Jeg var engstelig for at Tyskland kunne møte denne tonnasjeavtalen med en erklæring om at etter dette anså det ikke norske skip for nøytrale. Så store og vidtrekkende er de tjenester vi der gjør Storbritannia. Og vi får i grunnen overmåte liten takk for det... Vi har all mulig grunn til å bringe i Storbritannias erindring hvorledes vi hjelper det i krigen.»

Ovenstående synes å være et skremmende eksempel på det general Fr. Bull Hansen i et TV-program kalte «kriminell naivitet.» Trolig har utenriksminister Koht fortiet at han — bare et par uker etter tonnasjeavtalen var inngått — ble oppsøkt av sendemann Bräuer. Under samtalen løy Koht for sendemannen. Koht fortalte at det var Rederforbundet og ikke Regjeringen som hadde inngått avtalen. Koht fortiet at det var Regjeringen som hadde presset Rederforbundet til å forhandle om en avtale. I Universitetsforlagets «Fra nøytral til okkupert»

(1969) i avsnittet «Fra november til april» side 32 skriver Berit Nøkleby: «Bräuer advarte Koht inntrengende mot å gi Storbritannia mer tonnasje, fordi det kunne bety at «wir vor ernsten Entscheidungen gestellt werden könnten.»

I følge Nøkleby side 84 anså den tyske marineattasje i Oslo, Schreiber, «tonnasjeavtalen som en fare for Tyskland og et eksempel på den norske avhengighet av britene.»

Men Regjeringen ignorerte fullstendig de tyske advarsler. I sin bok «Gjennom brått og

(Forts. side 6)

Ja, jeg angrer

Det er ikke så svært lenge siden at en som under krigen bar hederstittelen «god nordmann» spurte meg. — Angrer du? — at du var aktiv under krigen på den gale siden?

— Takk for at du spør meg, svarte jeg. — Jeg har ønsket lenge at noen måtte spørre meg om akkurat dette. Jeg angret at jeg dro som frontkjemper til de russiske stepper. Til mørje og slam, som sto meg til langt over støvleskaftene. Til kuldegrader som påførte meg skader for li-

vet. Se mine kamerater bli revet i filler av sprenggranater.

Jeg angret at jeg ikke ble hjemme med mine kamerater av begge kjønn og deltok med dem på alle måter. Gå på kino — illegale dansefester. Drikke Borger-akevitt. Bytte grammofoonplater, drive svartebørs, gifte meg, og gå i dekning under dynen. Jeg behøvde ikke delta aktivt i noe. Det være seg hjemme-front, idrettsfront, eller kirkefront, eller som tyskerarbeider sammen med de 500.000 andre gode nordmenn. Men et lite

England - ikke alltid til å stole på

Av Balder

Francois Kersaudy:
*Vi stoler på England.
1939-1949.
Cappelen.*

Av alle de bøker jeg har lest om forspillet til 9. april og om de vestalliertes opptreden under krigen i Norge, er denne uten sammenligning den mest objektive. Jeg kan bare beklage at jeg ennå ikke har lest Kersaudys forrige bok, «Kappløpet om Norge», som sikkert har enda mange flere opplysninger.

Under et historiseminar i Sandvika 28. oktober 1990 ble Kersaudy stillet spørsmålet om den var riktig, Folk og Lands påstand om at Vestmaktene tvang Tyskland til å okkupere Norge. Til dette svarte han ja, og boken hans viser klart at han har et godt grunnlag for dette svaret. De vestallierte hadde en lang rekke planer om landgang i Norge og om utlegging av miner i våre farvann. Dessuten utøvet de et sterkt press på Norge for å få oss til å oppgi vår nøytralitet, noe vi også langt på vei gjorde f.eks. i og med den famøse tonnasjeavtalen. Uten tvil har tyskerne kjent til alt dette og derfor forberedt seg på alle eventualiteter. Kersaudy fastslår nokså kategorisk at det var den norske opptreden under «Altmark»-affæren som fikk tyskerne til å bestemme seg for en landgang i Norge. Han slår dermed bena under Hans Fredrik Dahls påstand om at okkupasjonen ikke ville ha funnet sted dersom Quisling ikke hadde besøkt Hitler i desember 1939.

At britiske styrker primo april 1940 var på vei til Norge, er ifølge boken hevet over enhver tvil. At tyske skip også var på vei, skremte britene tilbake til basene, der de satte i land mannskaper og materiell, hvor etter skipene returnerte til norske farvann. Kersaudys skildring forteller om et utrolig rot på britisk side, noe som ikke minst preget de styrker som senere ble satt i land i Åndalsnes og Namsos. Det var denne hjelpen Nygaardsvold-regjeringen hadde basert seg på, og det er klart at man ble meget skuffet over det beskjedne omfang og den lave kvalitet som denne hjelpen hadde. At den uten forvarsel ble trukket tilbake, gjorde heller ikke bitterheten mindre.

Boken forteller hvordan Nygaardsvold-regjeringen stort sett ble neglisjert av de britiske myndigheter da den etablerte seg i England. Det skyldtes nok bl.a. at utenriksminister Koht var skeptisk når det gjaldt å binde seg for sterkt til de allierte. Dette forandret seg en god del etter at Trygve Lie overtok utenriksministerstillingen. Man kan til tider få inntrykk av at han oppførte seg mer som brite enn som nordmann. Hans politikk førte oss da også senere rett inn i NATO.

Noe som hjalp Nygaardsvold-regjeringen, var kong Haakons nære tilknytning til det britiske kongehus. Man kan i den forbindelse lure på hvilken betydning hans sterke britiske orientering hadde på utformingen av den til tider svært unøytrale norske politikk før 9. april og på Nygaardsvold-regjeringens avgjørelser i april 1940. At han så langt han turde drev sitt eget politiske spill, ser ut til å være hevet over tvil.

Boken inneholder meget mer enn det som her er nevnt og skildrer forholdet mellom Norge og Storbritannia helt frem til 1949. Jeg tror imidlertid at jeg har nevnt det som er av særlig interesse for oss NS-folk.

— Synes du jeg er ironisk? spurte jeg ham. — Så vær så vennlig å tilgi meg. Det er bare min måte å si det på. Takk for at du spurte meg. Håper du ikke angret på det.

Sani,
I Dagbladet 28/8-92

Ta et tak for vår avis!

BLIKK PÅ VERDEN

Av Arbirer

Maastricht

Jeg har egentlig ingen viktige prinsipielle innvendinger mot Maastricht-avtalen. Dens hovedpunkter er en felles valuta og en felles hær, og hva er egentlig galt eller farlig ved det? Om Vest-Europa hadde hatt en felles valuta, ville vi ha unngått den farlige turbulensen på valutamarkedet i september og dessuten begrensede mulighetene for valutaspesulasjoner. Videre ville en felles valuta gjøre det både billigere og greiere når vi reiser i vår verdensdel. Krig mellom vesteuropeiske land er så langt vi kan se fremover, en utenkelighet, og derfor er det naturlig med en felles hær. En hær må vi nemlig ha så lenge forholdene i Øst-Europa er så labile som nå. De sterke strømninger av islamsk fundamentalisme – den er ganske krigersk – i Nord-Afrika og Mellom-Østen kan også med tiden bli en ganske alvorlig trussel som man må være i stand til å verne seg imot.

Til tross for denne min ganske positive innstilling til Maastricht-avtalen mener jeg den bør reforhandles. Ihvertfall må gjennomføringen utsettes. Det er ikke bare hensynet til Danmark som får meg til å mene det. Kohl og Mitterand går hardt inn for en gjennomføring så raskt som overhodet mulig, men jeg mener de tar feil. Stort sett er ikke opinionen moden for slike skritt. Man vil gjøre klokt i å ta kortere skritt av gangen. Vi så hvordan båten bare såvidt bar for Mitterand ved folkeavstemningen i Frankrike, og i Tyskland er motstanden meget sterk mot å oppgi den solide D-mark, noe man kan forstå. Motstanden i England er også betydelig. I det store og hele er jeg av den oppfatning at det er riktig å ile langsomt i denne saken.

Øst-Europa

Situasjonen i Øst-Europa blir mer og mer betenkelig. De nye ledere – som tildels er av det gamle slaget – får ikke det økonomiske system til å funksjonere. Det kommer delvis av manglende innsikt i hvordan et fritt økonomisk system virker, men skyldes kanskje først og fremst motstand fra den kommunistiske maktelite, som i flere land fremdeles innehar viktige posisjoner. Svært mange mennesker har fått det dårligere enn før, og fordi allting er relativt, begynner de å lengte tilbake til de gamle tilstander. Om de var usle, så var de i hvert fall stabile og forutsigelige. Dette legger landet åpent for demagoger, ikke minst av det røde slaget.

En annen grunn til at utviklingen er så skjev, er at de rike land i vest ikke tilnærmevis har gitt den hjelp de burde ha ytet. Det kan komme til å straffe seg. Ustabilitet i Øst-Europa kan vi på lengre sikt ikke leve med.

Mellom-Tyskland

Heller ikke i Mellom-Tyskland – det tidligere DDR – er situasjonen hyggelig. Et alvorlig problem er de mange krav på å få tilbake eiendom som for førti år siden ble ekspropriert av kommunistene. Disse krav skaper uro og usikkerhet. Mange kan når som helst tvinges til å flytte, og det er ikke så lett, eller de blir i beste fall nødt til å betale husleie på vesttysk nivå, noe de færreste mellom-tyskere har råd til. Forstandige tyskere jeg har snakket med, mener at alle slike krav bør avvises. Isteden bør den tyske stat betale fordringshaverne skadeserstatning, slik at de kan frafalle sine krav. Privatiseringsen i Mellom-Tyskland bør isteden fortsette ved at man selger den stallige eiendoms masse til priser som svarer til det mellomtyske nivå med ordninger som kan forhindre eller redusere spekulasjon.

Kaos i Tanzania

Av alle såkalte norske «samarbeidsland» hvilket vil si mottagere av uhjelp, har i mange år Tanzania vært våre hjemlige sosialisters yndling. Presidenten, Julius Nyerere, ble hyldet som en stor statsmann. Dette skyldes hans omfattende sosialistiske eksperimenter. Han omorganiserte hele landsbygden og tvang bønder inn i et slags kolsjossystem. Det gikk i noen år, men nå er sammenbruddet et faktum. Bøndene får ikke betaling for sine produkter, ja, de blir ikke kvitt dem en gang på grunn av rot i systemet.

Et lyspunkt er at man nå vil tillate flere partier å stille lister ved valg, men det vil bli en hard jobb å rette opp alle de politiske feil som er gjort.

Den menneskelige fauna

Av et NS-barn

Frå mange hold er det blitt rettet anklager mot NS-folket for at de er/var rasebevisste. Vi er blitt trakassert og forfulgt fordi vi ønsket å holde vår rase, den nordiske, ren. Enda i dag blir personer i dette land sjikanert hvis de sier at vi må beskytte oss mot innvandring av og oppblanding med andre raser. Ja, det ansees som å banne i kirken å hevde at den nordiske rase er verneverdig.

I lys av miljøkonferansen i Rio anser jeg det som betimelig å stille spørsmål om hvorfor det er forskjell på å verne menneskeraser fra utryddelse, når det samtidig demonstreres og aksjoneres mot utryddelse av flora og dyrearter i regnskogene? Hvorfor er en ikke villig til å se på verdien av en menneskerase med samme øyne som en vurderer verdien av en dyrerace eller en insektstype eller en blomsterfamilie?

Det er en oppløst sannhet at en ved ødeleggelse av regnskog også ødelegger dyre- og vegetasjonstyper som er unike. Under tegnede hevder at alle menneskeraser er like verdifulle og verneverdige, og må følgelig få samme rett til å overleve som en krever at den øvrige fauna skal ha. Da en oppdaget at hvalfangsten var i ferd med å utrydde

(Forts. side 7)

IKKE NAZISME i noen rimelig mening av ordet

Av Hans Fredrik Dahl

Dagens nynazisme har praktisk talt ingen ting med nazisme å gjøre. Berøringspunktene er rent ytterlige, riktig nok høylydt tilsiktet fra noen av aktørene, men i substans heller skillende enn forenende. De heftige protestbølgene i Tysklands østlige deler har i alle fall intet til felles med oppbyggingen av Mussolinis eller Hitlers bevegelser, verken i tilslutning, forutsetninger eller forløp. De tilhører rett og slett et annet fenomen. Er det noe vi kan være trygge for i Europa, så er det faktisk at disse vredes- og pøbelutbrudd ikke gir oss noen ny Hitler, noe nytt 1933 eller 1939. Brannbomber mot asylmottak, det være seg i Rostock eller Brumunddal, er ikke nazisme i noen rimelig mening av ordet.

Dagbladet 26/9

EN NY VERDENSBRANN

p.g.a. grenser, folkeslag og etniske konflikter?

Av Håkon Glosli

«Jordens byggmester har ikke skapt menneskeheten som et store-hele. Han ga folkene forskjellige egenart. Han ga dem moderland med forskjellig natur.»

Gustav Streeseeman.

Etterkrigstidens misforståtte humanisme med forflytning (utbredelse) av forskjellige etniske folkegrupper er allerede blitt årsaken til nye uroligheter som dessverre bare har muligheten til å øke i omfang.

Det har ikke manglet på advarsler. Hvorfor har så myndighetene ikke tatt seg dette ad notam? Nei, de har tvert i mot beskyldt dem som har advart, for at de er rasister. Et nytt ord som er funnet opp i denne forbindelse. Bytter man r'en bort med en n, så får man frem et ennå sterkere og belastet ord fra propandandaen til å skremme motparten med og som de også forstår å benytte.

I Tyskland tror ungdommen i frustrasjon at de kan gjøre en omveltning som Hitler gjorde

for å bli kvitt vanskelighetene som er pådyttet dem etter en tapt krig.

Er det dumhet eller tankeløshet som får de styrende til ikke å se på forhånd at slike feilgrep vil skape kaos? Er det levebrødet de innehar eller «velgjerningen» de mener de utfører og som kan gi dem et skinn av fromhet, som gjør at de ikke vil eller ikke kan se fremover?

Avisene og TV er nå daglig fulle av nyheter om konflikter, fra de helt store på Balkan til demonstrasjoner i det små i Sverige eller Norge, og sammen med politikerne har de det allikevel travelt med å forsvare asyl/innvandringspolitikken og å fordømme dem som tar til gjennmæle.

De har aldri tatt i betraktning at problemene blir forsterket for neste generasjon (også for innvandrerne), og at ungdommen føler frustrasjon når problemene etter hvert bare øker. Når detil en slapp og nærmest kriminell styring av økonomien i samfunnet kommer i tillegg, mister de akselererende også respekten for demokratiet.

Ja eller nei til EF

Av R. H., Bærum

I Folk og Land nr. 7 svarer Ole Bakken på undertegnede innlegg om EF. Bakken er ikke redd EF, fordi han er seg sitt opphav bevisst. Personlig er jeg heller ikke redd EF. Vidkun Quisling og hans tilhengere hadde ingen grunn for frykte et samlet Europa fordi de også var seg sitt opphav bevisst. Norge av i dag, med ledere hvis åndelige opphav er kommunismen bør frykte EF. Det var budskapet i mitt innlegg, derfor siterte jeg kokebokforfatteren Hernes.

Hadde Norge hatt ledere som tenkte og følte som Quisling hadde det ikke vært en fare forbundet med et EF medlemskap, da så ikke er tilfelle betyr EF en fare for landet og folket. Ikke en eneste av dagens Stortingsrepresentanter ser behovet for å tenke slik Quisling og hans partifeller tenkte og følte for folket og landet, det må Bakken være enig i, da må også Bakken være enig i at EF representerer en fare for nasjonen. Hadde Norge hatt en Quisling i dag hadde det ikke

vært fengselsstraff for å fremheve sin nasjonalitet og sær egenhet, ei heller hadde det vært ulovlig å gi uttrykk for det skadelige i blanding av menneskeraser.

Den enkelt person som er seg sitt opphav bevisst har intet å frykte i EF, men den nasjon hvis ledere er opptatt av å undergrave nasjonens egenart vil gå tapt i EF.

Langt mer liberalt enn vi drømte om

Alt i alt opptrer balterne langt mer liberalt og tolerant overfor sin okkupasjon enn vi drømte om overfor tyskerne i 1945.

I 1945 kastet vi tusenvis av medløpere i fengsel og henrettet ikke så få. Til tross for en langt grusommere okkupasjon har balterne så langt ikke krummet et hår på hodet til sine medløpere og bødler. Vi er faktisk vitne til verdenshistoriens kanskje mest humane avslutning av en okkupasjon.

Ingvald Godal
i Dagbladet 25/5 1992.

Annonsér
i
«Folk og Land»

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:
HAKON WARENDORPH

Postadresse: Boks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1.
Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo;
Tirsdag og onsdag kl. 11—15.
Telefon: (02) 19 06 71 — (Telefonsvarer).
Redaktørene treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 160,- (i omslag kr. 200,-, utland kr. 220,-).

Giro: Post 0808.5164504. Bank 6063.0501248

Abonnement (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.

Annonser forskuddsbetales med kr. 2,- + m.v.a. pr. spaltem.m. Minstepris kr. 100,-.

Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG.

ISBN 0802-9652

En skal se meget før ørene faller av

Den som stusser over et slikt utsagn, er i sin fulle rett. Det er fullstendig meningsløst. Vi stusset ikke mindre da vi erfarte at Cappelens nye leksikon + Pål Steigan, redaktør = sant. Skriften på veggen, vil vel noen si. Urovekkende er det i alle fall at en mann — Steigan er jo ute av sine ungdomsdonger — med et så fjært forhold til realitetene blir brukt i en slik forbindelse.

Den omsegripende arbeidsledighet har tydeligvis ikke nådd dette fagområde siden denne løsning er valgt. Steigan har like tydelig vært smartere enn mange i sin proletariserte hjord fra glansdagene. I et intervju i Aftenposten Søndag, 13/9, meddeler han oss at om han fikk bebreidelser fra noen av disse studieavbryterne som hadde holdt sin proletariske sti ren helt inn i arbeidsløsheten, da ville han bare le av dem. Et vakkert slag under beltet fra en innsiktsfull salongradikaler.

Det er å håpe at redaktør Steigan har god hjelp i sitt arbeide. Ja, så god hjelp at han — som gode sjefer skal — gjør seg selv unødvendig. Vi ville da med større tiltro søke orientering mellom de nye leksikale permer fra Cappelen — ikke minst om den nyere tid.

I det nevnte intervju blir Steigan foreholdt sine politiske og profetiske blemmer. Pol Pot, Enver Hoxha, formann Mao, Stalin etc. gir ingen dystre minner og er heller tvert imot bevis på det eneste rette. Etter en «historisk» redegjørelse fra Steigan om Russland og Sovjet-samveldet før og under Stalin, spør Per Egil Hegge, som står for det elskverdige intervjuet: «Jo, men var det egentlig noen unnskylding på 1970-tallet for å vite så lite om Stalin som dere gjorde?» Steigan er så visst ikke forlegen: «Jeg må vedgå at vi nokså bevisst lukket øynene for fakta. Et eksempel er massakren i Katyn-skogen. Der trodde jeg på den sovjetiske versjonen. Jeg fikk meg ikke til å tro på de tyske nazistenes versjon. Dessverre hadde de rett i dette tilfellet.(!)»

I Gyldendals ettbindsleksikon fra 1966 berettes under stikkord: «Katyn-skogen» uten reservasjoner om hvordan Sovjet allerede i Nürnberg i 1946 måtte trekke Katynklagen på tross av sitt velregiserte falskneri. Deres forsøk på å velte også den forbrytelsen på Tyskland ble avvist. Saksforholdet var utvilsomt. Vi får være takknemlige for at Gyldendal ikke valgte en redaktør av Steigans kaliber. Da hadde historien blitt bare historier, som utenriksminister Koht sa.

Det er et fullstendig absurd faktum at de som så, er dømt til livsvarig straff som rammer i tredje og fjerde ledd, mens de som intet så fordi de «bevisst lukket øynene for fakta», de sitter på pidestallen — immune og uangripelige — og i motsetning til de seende — i høyeste grad meningsberettigede.

Forandring i kontortider, postgironr. og abonnementspriser.

KONTORTID: TIRSDAG og ONSDAG kl. 1100—1500.

POSTGIRONR.: 0808.5164504

PRISER: Kr. 160,-, Kr. 200,- (omslag), Kr. 220,- (utland) - pr. år.

ET TIDSBILDE

fra «frigjøringsåret» 1945.

Av Thorvald Lammers

Da krigen brøt ut i 1940 meldte jeg meg frivillig til sanitetstjeneste ved norsk sykehus.

I desember 1940 fikk jeg oppfordring til å overta musikkundervisningen i Norges Arbeidstjeneste. 15.01. 1941 begynte jeg i A.T. og har den hele tid inntil 08.05. -45 vært leder av A.T.'s musikkorps. Jeg har den hele tid konsekvent nektet å spille for tyskerne.

Sommeren 1941 meldte jeg meg inn i NS på grunn av begeistring for programmet og i tiltro til at NS var redningsplanen overfor okkupasjonsmakten. Aktivt medlem har jeg aldri vært.

Etter hvert som tiden skred fram, så jeg flere feil bli gjort av de styrende innen partiet. Grunnen til at jeg ikke meldte meg ut, var den, at fordi om forskjellige elementer innen NS etter min mening foretok meningsløse disposisjoner, forandret jo ikke dette mitt forhold til partiets program.

Til sammenligning vil jeg gi et eksempel: Jeg melder meg f.eks. inn i en avholdslosje — selvsagt i avholdssakens interesse. Etter en tids forløp blir det meg bekjent at en av losjens styremedlemmer drikker og kanskje også gjør andre ting stridende mot programmet. Dette er i høy grad beklagelig og må tas avgjort avstand fra — ja, det fortjener også forakt, men jeg finner jo ingen grunn til å melde meg ut av losjen fordi dette styremedlem skieir ut. Således også med forholdet til NS.

Enhver bør etter min mening belønnes eller straffes etter sitt personlige forhold, sin personlige opptreden og virke. At det skulle være straffbart eller sogar landsforrædersk å være medlem av NS har aldri et øyeblikk falt meg inn. Da hadde jeg selvsagt ikke blitt medlem eller jeg hadde meldt meg ut så snart jeg fikk dette dokumentert.

Den 8. mai kom freden. Da

70 ÅR

INO's avholdte formann,
Knut Baardseth,
Boks 30, 2310 Stange,
fyller 70 år 2. desember.
VI GRATULERER!

jeg den 9. så at flere NS-folk ble arrestert, fant jeg det riktig å melde meg på Møllergaten 19. Jeg fikk imidlertid bare beskjed om å gå hjem. På veggen hjemme ville jeg gå oppom mitt kontor for der å avhente mine noter og musikkbøker samt en musikkavhandling, som jeg hadde arbeidet på i fem år. Av vekten ble jeg ført til et værelse i 7. etasje, hvor jeg forklarte mitt ærend og ba om å få en av vaktene med meg som kontroll. Dette ble nektet. Resultatet er at alle mine noter, min musikkavhandling, mine fagbøker, en ryggsekk og et par ski m.m. er stjålet fra meg. Jeg har nå fått tilbake ca. halvparten av mine fagbøker, men alt det øvrige er fremdeles vekk.

Den 11. om formiddagen ble jeg arrestert av Hjemmefronten i mitt hjem. Min hustru lå på

På barna i tredje og fjerde ledd

Jeg ble noe rystet over innlegget fra Gunnar Bjerkan, 72, som sto fredag 21.8.

Han er sterkt imot en forsoning. Han erkjenner seg som kommunist i krigens dager, videre er han dypt skuffet over nazistene. Alle nazister burde miste sine rettigheter, og dette burde gjelde i tre slektsledd.

Når Bjerkan uttaler at han er dypt skuffet over nazistene, så må jeg få lov til å være like skuffet over hr. Bjerkan. Hvilke rettigheter er han i besittelse av, når han 47 år etter krigen, kommer med nye dommer over dem som har sonet sin dom?

Det som er aller verst og grusomst i hans uttalelser, er at han dømmes i tre slektsledd framover.

Jeg selv er dømt uskyldig for landssvik, 18 år gammel i 1945. Jeg var verken nazist eller kommunist, men min landssvikdom har jeg fått føle på kroppen nå i 47 år. Nå vil hr. Bjerkan utvide min dom, til mine barn og barnebarn. Er kommunisten Bjerkan da fornøyd?

En sorgfull bestefar
(Dagbladet 1/9)

klinikk. Jeg var alene med tre barn i alderen 8, 6 og 5 år. To av dem lå til sengs i meslinger. Jeg måtte forlate huset uten å få høve til å gi beskjed til mine nærmeste, så de kunne ta seg av barna.

Hele dagen tilbragte jeg på politistasjonen, og sent på kvelden fikk jeg beskjed om at jeg ikke var arrestert og kunne gå hjem. Barna var selvsagt helt vettskremte da jeg kom tilbake. Noe nevneverdig mat hadde de heller ikke fått.

Den 18. mai ble jeg atter «hentet». Min hustru var da heldigvis kommet hjem fra fødselsstiftelsen. De som hentet meg denne gang opptrådte danet og korrekt.

Jeg ble ført til Ilebu, og her måtte jeg stå med ansiktet mot veggen i flere timer, mens vaktten forlystet seg med uttalelser som f.eks.: Når skal vi skyte dom? etc. De første 14 dager fikk vi nesten ikke mat. Mine medfanger og jeg måtte ta oss til rette i skylledunker og spise av søppelhaugen. Sulten tvang oss til dette. At vi ble syke var jo ganske naturlig.

Den 3. dag ble jeg kommandert til utarbeide og trillet oljefat (200 kilo). En av vaktene ga meg ordre til å løfte fatet i stedet for å trille det. Dette forsøkte jeg, men maktet selvsagt ikke. «Nekter du å arbeide?» spurte vaktten. «Nei», svarte jeg, «men jeg kan ikke gjøre det umulige.» Da tok han geværet og slo meg med kolben så voldsomt over ryggen at jeg sank sammen halvt sanseløs og fikk øyeblikkelige brekninger. Mens jeg lå der, var min eneste tanke; — bare jeg kunne greie å reise meg, skulle jeg slå ham fordervet, selv om jeg skulle bli skutt for det. Men da fikk jeg et kraftig spark med følgende bemerkning: «Nå får du huse på at du er i et kulturland,» sa vaktmannen. Dette

(Forts. side 7)

Pene ord

En leser skriver til oss: «Det er flere årsaker til mitt brev denne gang, men først må jeg få lov til å si at en skal lete lenge etter et «tidsskrift» hvor det er korte, klare, interessante og ikke minst lett forståelige artikler av Folk og Lands karakter uansett innhold.»

«Intet menneske med respekt for seg selv og som vil bevare denne respekt, lar seg overgå urett uten å søke urettens kilder og fastslå deres gehalt.»

Derfor: Abonner på FOLK og LAND!

(Sitatet er fra Einar Syvertsens bok «Også dette bør være sagt».)

Et sakkyndig svensk syn på «landssvik»-oppgjøret

Forts. fra forrige nr.

III

I tredje kapittel omhandles okkupasjonens folkerettslige virkninger med hensyn til den lovlige regjeringskompetanse. Det fremholdes at okkupasjonsforholdets basis er okkupantens faktiske makt over det okkuperte territorium og dermed over befolkningen. Her har det funnet sted en utvikling fra eldre oppfatning, som gikk ut på at det okkuperte området var okkupantens eiendom, videre via antagelsen av et temporært undersåttforhold og fram til den nå herskende mening at okkupasjonen vel medfører en lojalitetsplikt for befolkningen, men at suvereniteten over området ikke forrykkes. Skjønt okkupasjonen hviler på okkupantens faktiske makt, utgjør maktutøvelsen en folkerettslig foretelse for hvilken det er stilt opp folkerettslige grenser. Okkupasjonsforholdet reguleres av Landkriksreglementet, hvis ordning imidlertid har vist seg utilstrekkelig i den moderne «totale» krig og som dessuten alt fra begynnelsen av førte til et dårlig kompromiss. Det har lenge vært arbeidet for en revisjon og i Genèvekonvensjonen av 1949 om beskyttelse for sivilpersoner i krigstid, ble det tatt inn bestemmelser om okkuperte områder og en del kompletterende bestemmelser til Landkriksreglementet. En okkupasjonsmakts beføyelser under den annen verdenskrig var imidlertid regulert gjennom Landkriksreglementet, og kunne — i den utstrekning dettes innhold var uklart — i all fall ikke være mindre enn dem som Genèvekonvensjonen gir en okkupant.

Okkupasjonen skaper et lydighetsforhold. Grunnlaget for lydighetsplikten er ikke bare det faktiske maktforhold, men også det derpå grunnede rettsforhold mellom okkupanten og befol-

knungen, hvilket reguleres gjennom Landkriksreglementet. Dettes regler til befolkningens beskyttelse har altså sitt motstykke i befolkningens lydighetsplikt, men denne tilsvarer ikke en undersåttlig troskapsplikt — ja, ikke engang en «temporary allegiance» slik som det ennå i 1920 ble hevdet i amerikansk teori. Det som foreligger er en lydighetsplikt som følger som en konsekvens av okkupantens plikt til å fungere som den lovlige statsmakts vikar og til å sørge for at det sivile liv i størst mulig utstrekning kan gå sin vante gang. Denne lydighetsplikt må anses godtatt av alle stater som har tiltrått Haagkonvensjonene.

Landkriksreglementet begrenser lydighetsplikten gjennom bestemmelsene om at befolkningen ikke kan tvinges til å gi opplysninger om landets forsvarsmidler, avlegge troskapsløfte eller ta del i krigshandlinger mot sitt eget land. Troskapsplikten innhold er plikten til å unnlate handlinger som påfører eget land skade; slik handling innebærer forræderi. På den annen side krever okkupantens plikt til å dra omsorg for befolkningens behov og ordnede forhold, et samarbeid mellom okkupant og befolkning. Dette samarbeid er umulig dersom befolkningen ikke viser lojalitet. Lojalitetsplikten innebærer i første rekke en plikt til å unnlate enhver handling som legger hindring i veien for okkupasjonsmakten under utøvelsen av dens plikt til å sørge for områdets sivile forvaltning. Befolkningen er berettiget til en passiv holdning bare i den utstrekning Landkriksreglementet ikke forutsetter lydighetsplikt. Samarbeidet med okkupasjonsmakten må bare ikke innebære deltagelse i militære krigshandlinger eller i krigsoperasjoner for øvrig. Hvorledes medvirkning til andre skritt til krigføringens

fremme skal bedømmes, er omstritt. Fremskaffelse av varer og arbeidsprestasjoner som okkupanten har rett til å kreve, innebærer ikke brudd på troskapsplikten. Den lovlige regjering kan overhodet ikke kreve en handlemåte av sine borgere som utsetter dem for okkupantens folkerettslige straffereaksjoner. Befolkningen er berettiget til aktiv motstand i den utstrekning den iakttar de for krigføring gjeldende folkerettslige bestemmelser. Motstand i andre former — slik som sabotasje og andre ordensforstyrrende handlinger — er ikke forenlig med lojalitetsplikten. Det innebærer ikke noen tilsidesettelse av befolkningens troskapsplikt om den stiller seg passiv til den slags motstandshandlinger. Dette er derimot tilfelle med medvirkning til handlinger som ifølge Landkriksreglementet er forbudt for okkupanten, f.eks. krenkelse av borgers liv og eiendom. Det kan forekomme grensetilfelle, hvor foranstaltningene uten å være krigsforetagender alikevel er av betydning for okkupantens militære virksomhet. Deltagelse i den slags handlinger kan bli forræderi som følge av troskapsplikten bud om ikke å tilføye eget land skade; men skaden må da være åpenbar samt både direkte og reell, ikke bare mere eller mindre konstruerbar eller teoretisk.

Okkupanten plikter å utøve sin vikarierende statsmakt un-

der iakttagelse av landets lover såfremt dette lar seg gjøre. Den bestående forvaltnings- og domstolorganisasjon skal derfor fortsette sitt arbeid under okkupanten som statsmakts innehaver. Deltagelse i dette arbeid kan ikke betyrs noen tilsidesettelse av troskapsplikten. Hvis okkupanten finner at det ikke lar seg gjøre å følge landets lover, må statsmakts utøvelse overlates enten til okkupasjonsarmeen eller til et sivilt spesialorgan. I begge tilfeller er det nødvendig med et forbindelsesledd mellom okkupantens organ og landets. Til dette kan okkupanten bruke enten sine egne folk eller landets. Sistnevnte alternativ stemmer best med okkupantens plikt til å innskrenke sin inngripen til det strengt nødvendige. Slike forbindelsesorganer var Administrasjonsrådet og de konstituerte statsråder, ja, selv Quislings regjering synes folkerettslig å måtte betraktes under denne synsvinkel! Det kan ikke innebære en tilsidesettelse av troskapsplikten å tjenestegjøre i et slikt organ. Imidlertid kan en tjenestemann komme i situasjoner hvor balansen er vanskelig mellom lojalitetsplikten mot okkupanten og troskapsplikten mot egen regjering. I slike tilfeller har Genèvekonvensjonen av 1949 forbudt okkupanten å treffe sanksjoner mot dem som av samvittighetsgrunner unnlater å utføre sine tjenesteanliggender. Okkupanten kan dog møte en slik passivi-

tet med å avsette tjenestemannen. Det å forbli i tjenesten innebærer derfor ikke i og for seg en tilsidesettelse av troskapsplikten, like så litt som en nedleggelse betyr illoyalitet mot okkupanten.

Av Genèvekonvensjonen av 1949 fremgår ennå tydeligere okkupantens plikt til å sørge for det okkuperte områdes sivile forvaltning. Okkupanten har lovgivende og straffende myndighet til beskyttelse såvel av denne forvaltning som av egen sikkerhet. Konvensjonen forutsetter en lojalitets- og lydighetsplikt for forvaltningsorganer og domstoler som for befolkningen. Levering av varer og prestasjoner som okkupanten har krav på, kan derfor ikke innebære brudd på troskapsplikten. Derimot er etter konvensjonen befolkningen beskyttet mot å måtte delta ikke bare i krigshandlinger mot eget land, men også i militære operasjoner og tjeneste i vepnede styrker eller hjelpeformasjoner, derimot ikke i andre arbeid av militær betydning.

Okkupasjonsmakten skal opprettholde de lover som gjelder for territoriet i den utstrekning militære hensyn ikke stiller seg i veien. Med «gjeldende» menes de lover som gjaldt ved okkupasjonens begynnelse, ikke de som senere er kommet til. Deretter inntreffer okkupantens lovgivningsmyndighet, dels til egen beskyttelse, dels som vikar

(Forts. side 6)

Virkningene av det totalitære

Av Hakon Warendorph

Vi har den største respekt for den samfunnsengasjerte forfatter og filosof, Nina Karin Monsen. Hennes skarpe fremstillinger og klare meninger er til glede og vederkvegelse. Derfor var hennes innlegg med ovenstående tittel under «I dag» i Aftenposten 18. sept. en skuffelse. Hun skriver i forbindelse med noen særdeles gyldige observasjoner fra Øst-Tyskland bl.a.: «Mennesker som er oppdratt i og tilvendt en totalitær ideologi som ikke lenger er akseptabel, velger selvfølgelig en annen totalitær ideologi. Det er logisk, spranget fra kommunismen til nazismen er bare av formell art.» Det tilnærmede likhetstegn hun setter mellom de to systemer først som ideer og så i virkning, er for lettvinnt. Det er en form for populærvitenskap hun ikke tidligere har behovet å benytte seg av.

Argumentene, i den begrensede mengde de forefinnes, er

uhistoriske og ulogiske. De bygger heller ikke på rimelige analyser av virkeligheten. Når Nina Karin Monsen (NKM) avviser at mennesker med «et visst kunnskapsnivå» skal ha utbytte av historisk lærdom i vurderingen av forholdene i Øst-Europa, så må hun være på avveie. Der jo meningsløst når en kjenner den kompleksitet det ligger i etniske, politiske og geografiske forhold i de områder det dreier seg om. NKM hiver seg også på det lettvinnt når hun svelger «nynazister» = nasjonalsosialister. På bakgrunn av alle de år med kompakt ensrettning (2—3 generasjoner) så er det også meningsløst å hevde at disse desperate ungdommene — og folk flest der øst — er drevet av nasjonalsosialistisk tenkning.

Det som er mere nærliggende å konstatere, er at vesttyskerne uten vanskelighet ble nyttige og gode borgere i det nye Europa etter sitt sammenbrudd. Da dette kom, sto de igjen med ufat-

telige mengder ruiner, en administrasjon opprevet og politisk belastet, en situasjon som nesten på alle måter pekte mot anarki og oppløsning. Dette skjedde ikke. En vesentlig grunn var at avgjørende menneskelige kvaliteter ikke var ødelagt. Vi skal ikke i denne forbindelse diskutere om det var på grunn av eller på tross av nasjonalsosialismen, men det faktum at det var slik, gjør at NKM's bruk av likhetstegn er malplisert.

De blodsbånd som NKM setter sin lit til, var forøvrig en ikke uvesentlig del av den nasjonalsosialistiske ideologi, men vesensfremmed for marxismen. De fleste solide, naturlige, karaktergivende og positive egenskaper (sett med den vestlige kulturs øyne), var uønsket i de kommunistiske samfunn. Derfor stod vesten overfor ruiner og udyktiggjorte mennesker da murene mot øst revnet. For en gangs skyld har jeg NKM mistenkt for ikke å ha gravet dypt nok i materien.

Det originale hjørnet

– Liv og lære

Den anseelse
våre kunnskaper
gir oss
blir ofte til intet
ved måten vi bruker dem på.

HaWa

Til orientering for undrende

I forrige nummer (nr. 8) sto det en epistel under tittel «Omattatt og omattatt» i dette hjørnet. Det var tenkt som en slags epilog til lederen, men hovedtittelen «Norsk økonomi» var falt bort.

Forenklingens kunst og Torneroses søvn

Av Fredrik Skaubo

Intet system kan beskytte seg fullstendig mot ondskap. Det være seg religiøse eller politiske. Men meget er avhengig av de normer som skole og hjem, de viktigste kulturformidlere, prioriterer. Avgjørende er da at systemene ikke belønner handlinger og egenskaper som står i strid med det som er fremhevet gjennom hjem og skole. Det vil ganske raskt føre til en motkultur hvis talsmenn og disipler vil danne et slags «skygge-kabinett» eller en suspekt elitetenkning som får sin legitimitet gjennom den synbare belønning den medfører. Det er ikke bare frustrerende for hjem og skole som doserer den kulturelle og etiske arvs rett og styrke, men den blir ødeleggende for det samfunn dette foregår i.

Vi som snart i to menneskealdre har ført en kamp med blandet suksess og liten lønn mot det som dessverre ikke bare har vært «skygge-kabinetter», så i ruinene av østeuropa en spire til forståelse av det marxistiske systems umenneskelighet, at spiren skulle vokse og bre seg og at systemets profeter skulle få en mere anonym tilværelse, svarende til deres profetiske evner. Det ser ikke slik ut foreløpig. De marxistiske røde paddehatter ser ut til å være uutryddelige. Vårt demokratiske samfunn fungerer i denne forbindelse som en have hvis eier omsorgsfullt pleier paddehatter og løvetann til fordel for de vekster han med store omkostninger har plantet og sådd.

Vi finner f.eks. Pål Steigan, tidligere AKP-leder, nå redaktør for Cappelens nye leksikon, som søndagsgjest i Aftenposten 13/9. Selvfølgelig er det ingen anger og ruelle der i gården. Han har til og med bare spottord til dem han forledet, og ser vestens problemer i dag som basis for sin egen fortrefelighet. Når han er tatt som utgangs-

punkt, er det ikke fordi han er spesiell, men fordi han er typisk. Vekster av samme art er å finne på en rekke trendskapende og mere eller mindre synbare, men oftest virkningsfulle felter. Øgrim og Michelet er f.eks. bare to av mange. De fortsetter ufortødent å belære det norske folk, og jeg mistenker dem for å skjule en vesentlig sammenheng som de sikkert ser, og som vi skal komme tilbake til.

Samme søndag som Aftenposten hadde sitt charmeintervju med Steigan, ble en Blindern-økonom intervjuet av NRK P1 (Ukeslutt) om årsak, virkning og botemidler i norsk økonomi. Hun var skeptisk til den liberale politikk fra de senere år, og pekte på de gode år med valutarestriksjoner etc. Hun avviste at det nå ikke var vei tilbake. Vi kunne selv «bestemme» oss ut av vanskelighetene. Hun fremstod slett ikke som AKPer, men nevnte heller ikke den vesentlige sammenhengen.

Det er betegnende at når de røde løvetenner nå biter tak i de økonomiske vanskeligheter den kapitalistiske verden befinner seg i, og overdriver dem in absurdum, så møter de ikke nevneverdig motbør fra «borgerlig» hold. Uten protest (naturlig nok!) fra Blindern-økonomene fremstiller de dette som resultat av fundamentale feil ved de vestlige systemer og innkasserer situasjonen som et bevis på at deres forliste teser allikevel var de rette.

Dette kan de gjøre fordi ekspertisen og dens politiske redskaper tillater dem å hoppe bukk over de gigantiske skrottaugene som kommunistene har etterlatt seg over store deler av kloden. Ruiner og søppel både konkret og i overført betydning, som de vestlige land nå må ta seg av. Ufattelige forhold på grunn av uforstand, likegladhet, politisk spill og maktarroganse, skal det ryddes opp i. Gigantiske «kapitalistiske» inves-

teringer i lite rentable virksomheter — ja, den rene Marshallhjelp — er selvsagt en belastning for enhver økonomi. Det absurde er at forholdet blir upåttalt brukt som belastning for «kapitalismen» og som bekræftelse på marxismens berettigelse.

Det er sterke krefter i dette land som forsyner det norske folk med mental sovemedisin. Et definert marxistisk parti bolttrer seg i media og på galluppen. Er det ikke på tide for dem som burde se en fare i tornerosesøvn, å gjøre noe? Den lærdom har da historien og begivenhetene gitt oss at vi ingen garanti har for at tornerosesøvn ender like lykkelig som i eventyret.

Det har foregått en debatt på forskjellige plan og begrepet populisme. Det er tillagt så vidt forskjellige politikere som C.I. Hagen og Erik Solheim. Forstavelen «pop» har lett vint ført tanken til en moderne musikkretning som for mange fortøner seg som tanketomt publikumsfri. En slik definisjon er jo temmelig langt fra den vitenskapelige, men den er likevel interessant. Den er et godt eksempel på forenklingens kunst. Man tillegger et ord — mere eller mindre fortjent — en negativ betydning, plasserer det på den eller det man misliker og så lenge en eksakt definisjon mangler, er det umulig å påvise feil bruk.

Denne teknikken har vi påvist før i forbindelse med de «høyreekstremer» begrepene nazisme, fascisme og nå i senere tid rasisme. Disse «ismer» er uten forbehold tillagt alt ondt med vold som fellesnevner. Det er derfor taktisk klokt å sørge for: A; at disse begrepene forblir definert som ondt og vold. B; at motstandere, folk med annen mening uansett legalitet, blir tillagt disse «ismer».

Etter sammenbruddet i øst er selv tidligere slumrende blitt

(Forts. side 7)

HAMSUN og mobiliseringen i 1940

Av John Sand

Selv om kringkastingssjef Fostervold skaffet seg et uødelig navn i litteraturhistorien ved i 1948 å forby NRK å fremføre noe av Knut Hamsun, blir man titt og ofte minnet både om forfatteren og «forbryteren».

Et av tiltalepunktene mot Hamsun — og et forhold han ble dømt for — var at han i et åpent brev av 23/4-40 til «Nationens» redaktør skrev om regjeringen: «Den visste at vi ikke hadde noget å berge oss med overfor nogen, men den ga ordre om mobilisering». I dommen står det også: «I et brev til Viktor Mogens av 17/8-1940 har han igjen gitt uttrykk for at det var uriktig av regjeringen å mobilisere».

Antagelig vil det finnes lesere som finner det interessant å sammenholde Hamsuns «forbryterske» ytringer med det en militært sakkyndig skriver i militærtidsskriftet «Nordisk Forsvar» nr. 5/89, side 31:

«Kommanderende General, generalstabssjefen, stabens avdelingssjef og KGs førstestadjutant, alle uttalte seg sterkt og fremholdt hvor vanskelig vår militære situasjon var». «Dette ble sagt til representanter for regjeringen med den konklusjon at det ikke burde kjempes». Videre heter det: «Merkelig nok har historien undertrykt at disse herrer fikk rett. Det var de som vurderte situasjonen riktig. Det var håpløst!»

Leserne behøver ikke å pusse brillene for å fastslå at de ytringer Hamsun ble straffedømt for faller helt sammen med de militært sakkyndiges syn!

At dette synet var det riktige fremgår alt for tydelig av Undersøkelseskomisjonens innstilling side 36: «Ikke en eneste ba-

taljon var etter Kommanderende Generals mening slik øvet og utstyrt at den var skikket til å gå i krig. Ammunisjonsbeholdningene var utilstrekkelige. Det manglet tilstrekkelig av utstyr, av feltkjøkkener, telt, stålhelmer. Vinterutstyr manglet på det nærmeste i sin helhet». Se også bind II side 41: «Det fantes således ikke en eneste avdeling i Hæren som etter militær oppfatning var skikket til å gå i krig». Jfr. også major Sven Nielsen (H) i Stortinget i mars 1939: «Vi har rett til å kreve en militær beredskap som er såpass at vi ikke sendes våpenløse i døden. I dette øyeblikk finnes ikke en eneste kannon mellom Kristiansand og Bergen.»

Administrasjonsrådets formann, fylkesmann Christensen, hevdet det samme som Hamsun: «Han (Christensen) fant det uforsvarlig at vår ungdom så å si nakne ble sendt frem i kamp». (Kilde: UKs Innstilling side 178).

Det har vært nevnt at Hamsun burde ha fått et monument i Oslo. Jeg tviler på om dikterhøvdningen ville ha satt pris på det så lenge det i samme by står et svært minnesmerke over den mann som trakk Norge inn i krigen, se her motstandsmannen major Svein Blindheim i «Dag og Tid»: «Tyskarokkupasjonen vart fremprovosert av Vestmaktene, ikkje nytt for alle som ikkje er så anglofile at dei nektar å sjå. Erkeprovokatoren Churchill står på sokkelen sin og peikar nase til oss dumme forbipasserande som plent nektar tru».

Ingen bedre

Ingen har skrevet et vakrere norsk, ingen vil noensinne gjøre det heller.

Terje Stemland om Hamsun i Aftenposten 15/9.

Åpent brev til H.M. Kong Harald:

Kong Haakon VII's private notater

Av Willy Bjørneby

De nå, i russiske arkiver fundne notater og dokumenter, er uhyre viktige og sensasjonelle, for hele vår nyere historie. De tilhører Kong Haakons sønnesønn, Kong Harald. Han, hans far og bestefar valgte alle tre valgspillet «Alt for Norge». Det vil si at disse Kong Haakons dokumenter, som også er våre, må nå

offentliggjøres i hele sin bredde, usensurert. «Historieforskerne» må ikke, som vanlig, få muligheten til også denne gang å «frisere» bort de viktige fakta som «Det norske folk ikke bør få vite!» Skulle dette allikevel finne sted denne gang, vil det igjen bekrefte at det som hundretusen «landssvikdømte» nordmenn har hevdet snart i femti år, er tilfelle, nemlig at det som

ble deres drepande tragedie, var at sannheten om det hele ble jukset bort i løgn! Kjære Kong Harald, vær nå modig og rettfærdig nok til å la ditt folk få alle kort åpne på bordet, slik Kong Haakon sikkert mente, da han skrev dem ned! Og disse viktige dokumentene inneholder da sikkert ikke noe som ikke tåler dagens lys?

Ja eller nei til EF

Av Sigurd Lyngstad

I Folk & Land nr. 7 har Ole Bakken ein merknad til det eg skriv i nr. 6 om EF som «urettvist økonomisk system» — Dessverre sier ikke Lyngstad noe om hva et rettfærdig system er». Nei, det hadde eg tenkt meg var noko uturvande å nemne for Folk og Land sine lesarar, som eg rekner med veit og er bra opplyste på dette punkt. men sidan spørsmålet kjem slik likevel, so er det sjølvsagt viktig.

Eg synest forvirringa idag er so stor og openbar, at å gå inn

for EF er tankelaust. Det var nok på eit anna grunnlag Quisling tenkte seg samling til samarbeid i Europa.

Dette som er grunna på pengedyrking — før kalla Mammon - er dømd til å verte mislukka. Konkurransen-jaget vil sjølvsagt skape taparar. Og dei som forstår seg kome i klemme, vil måtte tenkje på å forsvare seg. Konkurransen har førd til 2 verdskriger. Eller tar eg feil?

«Gjev meg retten til å gjeve ut pengar, og det er det same for meg kven som ellers utformar (Forts. side 6)

Hva pressen ikke våger

Fra *Gunnar Øi* har vi fått tilsendt en kort artikkel og kopi av et brev til Aftenpostens sjefredaktør, Andreas Norland.

Artikkelen beskriver hvordan Grünerløkka i Oslo etter hvert er blitt en typisk innvandrersbydel. Deretter heter det: «Nordmenn flykter fra sine boliger, selger rett og slett til spottpris for å komme seg vekk. Et sørgelig aktuelt tilfelle er en enslig mor med et barn under skolepliktig alder. Hun har lagt for dagen en beundringsverdig vilje til å tilpasse seg miljøet, hvilket utelukkende blir oppfattet som svakhet. Nå kan hverken hun eller sønnen bevege seg uten dørs. Dette som følge av sjikane, trusler, vold og annen forfø-

gelse fra nabolagets innvandrer-miljø».

Brevet til Norland forteller at en av Aftenpostens journalister sa seg villig til å skrive om saken, men ble nektet det av den redaksjonssekretær som hadde vakt. Gunnar Øi spør om dette er i overensstemmelse med den takhøyde som avisen skryter av. Også andre Oslo-aviser er blitt kontaktet, men avslår å skrive om forholdene, angivelig fordi slike reportasjer står i strid med avisenes holdninger.

Hva slags holdninger da? Er det å forsvare nordmenn mot innvandrere de ikke våger? Hva slags direktiver er det som her foreligger?

Privat-aksjoner av NS forbudt

Fra NS har vi mottatt følgende:

Det innskjerpes at enkeltaksjoner av politisk karakter, og som ligger utenfor bevegelsens alminnelige arbeid, er forbudt. I de tilfelle da slike enkeltaksjoner i strid med dette forbud allikevel er blitt utført, er det blitt grepet inn av partiets ledelse, og vedkommende er trukket til ansvar. Dette vil også i fremtiden uvegerlig skje. Et hvert NS-medlem må huske at partiet blir bedømt etter deres opptreden.

Fædrelandsvennen
3/3 1941

Jus og teologi — en og samme sak?

Av O. Nygaard

Særskilt oppnevnt riksadvokat i landssviksaker, Sven Arntzen, innkalte sine disipler statsadvokatene til kurs i Universitetets auditorium 15, 4.—8. juni 1945. Der skulle disiplene lære hvordan NS-folk skulle behandles.

Nå var det vel så at disse statsadvokatene fra før var uteksaminert fra universitetet og

hadde lært Norges lover, men det var utilstrekkelig i «frigjøringsdagene» i 1945.

Riksadvokatens «rettsbelæring» gikk kort og godt ut på dette: Jeg kan ikke gjøre bedre enn å henviser til Eivind Berggravs kriminalroman. (Min bem.) «Folkedommen over NS».

Siden den gang har vi jo måttet gå ut fra at jus og teologi er samme sak.

Forsoning — er det for sent?

Av Ægir

En av disse vitenskapsmenn som utforsker nyere, hjertes og alle mulige andre ting på NS-folk, spurte meg en gang i hvilken grad NS-folk fortsatt omgikkes hverandre. Jeg svarte at på grunn av sin yrkes- og samfunnsmessige innsats har nok NS-folk kontakter over et bredt spekter, men de foretrekker å omgås sine egne. Det har sin ganske enkle forklaring. De ønsker å kunne snakke fritt om alle ting, også om sin NS-fortid, og det er sjelden mulig når andre er til stede. Det er ikke det at man absolutt må snakke om slike ting, men man skal kunne gjøre det.

Sannheten er at NS-folk etter å ha levd 47 år i åndelig utlegd har utviklet hva jeg vil kalle en norsk subkultur. Det er en kultur med kultiverte og nokså faste omgangsformer. De gjør seg gjeldende i form av alminne-

lig selskapsliv, som kameratslige samvær i de forskjellige frontkjemperavdelinger og i den senere tid dessverre også i samvær ved begravelser. Også INOs forskjellige arbeids- og faglige sammenkomster er en del av dette mønster. Selv om de avholdes i Oslo, deltar det folk fra mange kanter av landet.

Sist i forbindelse med kongeparets besøk på Hamarøy var det meget snakk om forsoning. Jeg lurte på om en slik forsoning lenger har noen praktisk betydning. Vi NS-folk er grodd inn i et mønster vi føler oss vel med, og hva andre mener om oss, er etterhvert blitt av ganske underordnet betydning. Det er ikke et spørsmål som gjør oss søvnløse.

Men selvfølgelig: Hvis noen ønsker å strekke hånden ut, skal vi gjøre vårt beste for å ta imot den. Kanskje vil vedkommende til og med finne seg tilrette i vår gule og røde subkultur.

Hva med oss?

I Aftenposten 18.9. uttaler Svein Larsen om Treholts foredrag i Oslo Arbeidersamfunn: «... mitt utgangspunkt er at Arne Treholt har sonet sin straff... og at han har gjort opp for seg i forhold til samfunnet».

Jeg er så enig så enig — men hva med oss «landssvikere» fra den 2. verdenskrig, vi som også sonet vår straff? Ble eller blir vi som ennå lever, noengang akseptert i samfunnet uten å bli betegnet som «landssvikere»?

Man gjør seg sine refleksjoner.

HJL,
Aftenposten aften 22/9.

Et sakkyndig svensk...

(Forts. fra forrige nr.)

for den lovlige statsmakt. Samtidig består den lovlige statsmakt statsrettslige lovgivningsmyndighet. Befolkningen blir derved underkastet to konkurrerende lovgivningsmyndigheter. Okkupantens er — om enn skjønsmessig — begrenset hva angår hensikt og innhold, mens den lovlige statsmakt lovgivningsmyndighet i prinsippet er ubegrenset. Men det kan likevel ikke være slik at en og samme handling, som okkupanten kan forlange under trussel om straff, også kan belegges med straff av den lovlige statsmakt. Om Landkriksreglementet gir okkupanten både rettigheter og plikter — hvilket Genève-konvensjonen av 1949 forutsetter — må konfliktsituasjonen løses. Som en følge herav må den lovlige regjering lovgivningsmyndighet underkastes slike begrensninger at motstridende lover unngås. Dette kan bare skje på

den måte at regjeringens lovgivningsmyndighet mer eller mindre blir suspendert for så vidt det okkuperte område angår. For en slik konstruksjon taler eksilregjeringens mangel på evne til å håndheve sine lover med tvang. Men denne synsmåte er dog ikke avgjørende. Det er nemlig intet til hinder for at en lov settes i kraft umiddelbart ennskjønt dens reelle gjennomføring foreløbig hindres av okkupanten. Av større betydning er den faktiske hindring som okkupasjonen skaper for en effektiv offentliggjørelse. Virkningen herav er imidlertid blitt bedømt forskjellig. Således er kunngjøring på eksilregjeringens oppholdssted blitt ansett tilstrekkelig ved enkelte nasjonale domsavgjørelser. En slik oppfatning strider dog mot svensk teori og praksis, hvoretter adressatene i det minste må ha hatt anledning til å skaffe seg kjennskap til den nye lov. En liknende oppfatning er blitt hevdet i andre land. Når det gjelder nye straffelover, synes det i et hvert fall å være utslagsgivende at menneskerettighetserklæringen av 1789 stiller krav om en effektiv offentliggjørelse. Likeledes Europarådets konvensjon om beskyttelse av de menneskelige rettigheter og grunnleggende friheter og endelig Genève-konvensjonen av 1949. Kravet kan dermed anses å tilhøre de alment anerkjente rettsgrunnsetninger. I den utstrekning en eksilregjering lovgivning fører til utvidet straffbarhet eller straffeskjerpelser, må den derfor være folkerettsstridig. Spesielt må dette gjelde landssviklovgivningen av 1944, som ikke bare ikke ble bragt til befolkningens kjennskap, men endog ble holdt hemmelig.

Den konklusjon, at eksilregjeringens straffelovgivning ikke er anvendelig, følger dessuten som en logisk konsekvens av den lovgivningsmyndighet som folkeretten tilligger okkupasjonsmakten — såvel ifølge Landkriksreglementet som etter Genève-konvensjonen. Til disse beføyelser hører «the unquestioned right» til å regulere handel og næringsliv, samt det økonomiske liv i det hele tatt, og da i særdeleshet således at dette skal fungere så normalt som mulig. Den lovlige regjeringens eldre eller nyere lover som er til hinder i så måte, kan derfor suspenderes. Likeledes slike lover som truer okkupantens sikkerhet. Eksilforordninger kan derfor ikke utferdiges for disse områder. Det å adlyde okkupantens bestemmelser kan ikke innebære brudd på troskapsplikten. Det samme gjelder tjenesteprestasjoner som okkupanten har rett til å forlange. En eksilregjering oppfordring til motstand kan umiddelbart møtes med bindende kontrordrer. Den innvending at en

konfliktsituasjon først oppstår når okkupanten virkelig griper til slikt konkret påbud og ikke alt som en følge av Landkriksreglementet, er ikke holdbar, idet påbudet kan gis en liknende generell avfattelse som Landkriksreglementet har. Omfatter imidlertid okkupantens lovgivningsmyndighet det økonomiske liv i dets helhet, kan eksilregjering ikke bekjempe okkupanten ved å gjøre et slikt samarbeid straffbart. Et sådant samarbeid innebærer ikke tilsidesettelse av troskapsplikten. Eksilforordninger av denne art kan okkupanten sette til side også i følge Genèvekonvensjonen av 1949.

Ja eller nei til EF...

(Forts. fra s. 5)

lovene og korleis dei vert,» sa grunnleggjaren av det rådande pengesystem. Me må kome atende til å grunne livet på ærleg arbeid, då kjem det rettvisesystemet av seg sjølv.

«Norge betaler store...

(Forts. fra s. 1)

brann» side 53 forteller John O. Egeland at Trygve Lie i februar 1940 hadde ført *hemmelige* forhandlinger med britene. «Under forhandlingene lovet han egenmektig 16 tankbåter» beretter Egeland. Videre skriver Egeland: «I Rederforbundet, ble man forferdet, og det ble protestert energisk. Resultatet ble at britene nøyet seg med 10 båter.» Egeland tilføyer nederst på samme side: «Ovennevnte episode er også egnet til å belyse arten av Regjeringens vakhold over nasjonale livsinteresser.»

I følge Egeland ble norske redere tvunget til å renonsere på å disponere fritt over sine pundfrakter. «Den norske regjering hadde her gitt etter for et britisk krav om bistand for å beskytte pundet», skriver Egeland.

I boken «Nortraship» forteller Erling Mossige side 67 at britene allerede i september 1939 innførte en lisensordning vedrørende bunkers i britiske havner. «Ville man ha kull og olje, måtte man seile som britene ønsket. Dette var en trussel mot store deler av norsk skipsfart» skriver Mossige.

Det er ikke vanskelig å forstå Johan Nygaardsvold når han harmdirrende skriver i sin erindringsbok I side 169:

Det som min avmektige forbitrelse var rettet mot var England. Hvordan hadde ikke dette land forsøkt å drive oss ut av vår nøytralitet og inn i krigen... De hadde tatt våre skip. Og så hadde de ikke mer bruk for Norge.»

Johan Nordahl . . .

(Forts. fra s. 8)

høvding for hans kamp for lov og nedarvet norsk frihet. Mens andre av Bruns skuespill med hell ble oppført på Det kongelige Theater i København, ble «Einer Tambeskielver» fullstendig sabotert på grunn av sin sterke norsk nasjonale tendens. Det ble først tyve år senere oppført av noen amatører i Bergen. Angrepene på Bruns norskdom ble etterhvert så sterke at han så seg nødt til å forsvare seg i en brosjyre som han kalte «Til Nordmænd om Troeskab mot Kongen og Kierlighed til Fædrelandet». Her hevder han som sitt syn at i «borgerlig» forstand hører nordmenn til i det dansk-norske monarki, men i «naturlig» forstand er de nordmenn og intet annet.

Verker som fremdeles lever etter Johan Nordahl Brun, er Bergensangen «Jeg tog min nystemte Cithar i Hænde» og den betagende salmen «Jesus lever, Graven brast».

Det sier meget om Bruns posisjon blant nordmenn at det i 1814 kom en delegasjon til ham og foreslo at han skulle ta Norges krone.

Den menneskelige . . .

(Forts. fra s. 1)

blåhvalen ble denne hvalart fredet. Burde en ikke innføre fredning av menneskeraser også?

Forhåpentlig vil en innen overskuelig fremtid innse at menneskerasene må beskyttes mot utvasking og ødeleggelse. Når den dag opprinner har NS-folket og deres forbundsfeller vunnet nok en seier. Vil vi da få oppreisning eller vil en tie oss i hjel? Nyere tids genforskning har bevist at våre påstander om arvelighet var riktige. Ingen har gitt oss ros fordi vi hevdet dette mens sosialdemokratene hevdet at miljø var det eneste som påvirket individet, og at raseblanding var ønskelig og riktig. Er det en bevisst fortielse som bedrives, eller hva?

Dette innlegg burde en av foreldregenerasjonen svare på.

Forenklingens kunst . . .

(Forts. fra s. 5)

oppmerksomme på at vold av ekstrem art var et vesentlig middel i de kommunistiske staters virksomhet. Det er vel ikke å overdrive at det var en forutsetning. Dette har ført til visse problemer for disse systemers tro tjenere og for en del av de

sovende. Men det ovenfor skiserte system ble redningen: «Vi klistrer bare merkelappen «Nazister» eller «Facister» på dem og straks er rødfargen borte!» Og jammen ble halmstrået en solid flåte som paddehattene karret seg i land på. Nå doserer de fra sine villahageposisjoner. Fra næringsrik, velleid kapitalistjord stikker de opp sine grønne blader som snedig skjuler de røde blomster. Vi leser så øyet blir stort og vått hva paddehattene doserer: At de gamle kommunistene egentlig var fascister, at de vemmelige STASI-ansatte og -agenter var og er nazister, og at de kinesiske generaler og soldater som massakrerte sine landsmenn, de var både nazister og fascister.

«Nyantikommunistene» burde utrede hvordan ungdom hvis foreldre er født og oppvokst i et totalt ensrettet system, kommunistisk og antifascistisk, med en massiv indoktrinering, over natten kan bli nazister. — At deres gjøren og laden plutselig skulle bli ledet av fascistiske ideer. **Såmann, nazisme og fascisme** pluss rasisme er enkelt og greit. En behøver ikke engang å våkne av tornerosesøvnen når en bruker slik forenkling.

ET TIDSBILDE . . .

(Forts. fra s. 3)

virket så urkomisk, at alt mitt raseri mot denne verdige representant for kulturlandet Norge var som blåst bort.

Noen dager senere fikk jeg jobb som sykepleier, og under dette arbeide led jeg ingen overlast, når unntas de for oss alle sammen mange og timelange appeller (også om natten). Videre ble vi beskyttet, når vi skulle til latrinene om aftenen. Reglementet tilsa at vi etter kl. 22 ikke hadde lov til å gå på latrinene, men på grunn av magesyke og dysenteri måtte vi ut. Vi ble da skutt på.

Straffeeksersis så jeg ofte. En gang overvar jeg en lite oppbyggelig scene, hvor en gruppe fanger måtte «åle» over pukkestein. Da flere nektet ble det løst skudd over hodet på dem. Disse fanger fikk vi til behandling på sykehuset. Armene var blodig opprevet av de skarpe pukkesteinen.

En dag fikk vi en frontkjemper med et ben til behandling. Hans ene øye og en del av ansiktet ellers var stygt forslått og blodig. En av hjemmefrontens folk hadde under transport fra Sinsen lasarett til llebu slått ham i ansiktet med sin pistol, fordi fangen tillot seg å be om få bussvinduet åpnet.

En stor plage for oss alle sammen var veggelusene.

En dag fikk jeg anledning til å snakke noen ord med den gamle, syke, mishandlede dr.

Herman Harris Aall. Dette gjorde et sterkt inntrykk på meg. Han sa at han hadde hatt det så grusomt på Akershus, men det var allikevel ingenting mot hva han hadde gjennomgått i kjelleren på Victoria Terrasse. Det orket han ikke å snakke om. —

Den 27. september ble jeg løslatt uten meldeplikt. Min leilighet måtte jeg imidlertid forlate, og min familie ble installert på et sølløst rom i første etasje sammen med en sykkelig dame på nesten 80 år. Vi bor nå 7 mennesker på dette ene rom (3 voksne og 4 barn, hvorav et spebarn).

I dette rom må alt mulig foregå, bl.a. tørking av barnas tøy. Det oppstår derved selvsagt atskillig råddamp som naturligvis er meget uheldig for helsen — med mange smittemuligheter. Barna ligger på en stor divan og min hustru og jeg ligger på golvet. Den gamle damen har en sofa for seg.

Under slike usanitære forhold oppstår lett sykdommer. Min hustru ble sengeliggende i 6 uker, **den gamle damen** fikk lungebetennelse, og barna har alle vært mere eller mindre syke etter tur.

Jeg har forsøkt å henvende meg til oppgjørskontoret og leiegårdskontoret, men forgjeves. Tvertom har man forsøkt å få oss ut på gaten. Jeg har skriftlig og muntlig henvendt meg til brakkeutvalget for Oslo og Aker om å få lov til å komme i en brakke, men også dette uten resultat. Under slike boligforhold er det umulig å øve eller drive musikkstudier. For ikke å ligge samfunnet til byrde begynte jeg den 15. desember som avisbud i bladet «Vårt Land». Min 8 år gamle datter skal nå hekle grytekluter for derved å bidra sitt. Jeg har forsøkt flere kontorposter, da jeg har adskillig erfaring i kontorarbeide, men alt uten resultat. Av musikerforeningen er jeg ekskludert og får ikke lov å opptre offentlig foreløpig.

Alt dette har jeg og alle mine måttet gjennomgå og adskillig videre mishandling har vi vel i vente — og det på grunn av mitt passive medlemskap i et politisk parti.

Ingen av oss har noensinne tenkt å gjøre en katt fortred — enn si våre landsmenn eller vårt fedreland.

Jeg nærer ikke hat til noen, men helt naturlig er jeg både bitter og sår og står helt uforstående like overfor vår kirkes og vårt rettsvesens oppfatning av hva der er nasjonalt og ikke nasjonalt og hva som er forrædersk og ikke forrædersk.

Nå — når vi endelig har fått fred og rettsstaten igjen er proklamert — skulle jo hver nyttig neve trenge til gjenoppbyggingen av landet.

Oslo 11/2-46

BOKTJENESTEN

Postboks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1. Telefonbest.: (02) 19 06 71

.... eks. QUISLINGS FORSVARSTALE , Nummerert praktutgave	kr. 150,-
.... » QUISLINGS FORSVARSTALE , Billigutgave	kr. 45,-

Serien «SUPPLEMENT TIL OKKUPASJONSHISTORIEN»:

.... eks. Odd Melsom: På nasjonal uriaspost	kr. 50,-
.... » Odd Melsom: NS og fagorganisasjonen	kr. 50,-
.... » Odd Melsom: Fra kirke- og kultur- kampen	kr. 50,-
.... » Einar Syvertsen: Også dette bør være sagt	kr. 50,-
.... » ALLE 4 BIND:	kr. 150,-

.... » A. I. Bru: Professor på ville veier	kr. 50,-
.... » A. I. Bru: Her er London	kr. 60,-
.... » Adolf Hoel: Universitetet under okkupasjonen	kr. 25,-
.... » Finn Kjelstrup: Den norske kapitalasjon	kr. 20,-
.... » Per Lie: Sannheten om Telavåg-affæren 1942	kr. 15,-
.... » Arne Tellefsen: Når forsvaret forfaller	kr. 25,-
.... » Knut Steenstrup: Dilemma	kr. 200,-
.... » Trygve Engen: Jeg er ingen landssviker	kr. 50,-
.... » Chr. Christensen: Den andre siden	kr. 60,-
.... » Arne Stornes: Spor i vår nære historie	kr. 115,-
.... » Arne Stornes: Sataniske glør	kr. 115,-
.... » Arne Stornes: Skrift om vår nære historie	kr. 70,-
.... » Sundra Sand: Hva var Kristen Samling?	kr. 5,-
.... » Sundra Sand: Noen erindringer fra tiden omkring Vidkun Quislings siste dager	kr. 5,-
.... » Dr. jur. Gustav Smedal: Patriotisme og landssvik	kr. 100,-
.... » Bjørn Vardaas: Grunnlovsbrudd og rettsoppgjør	kr. 30,-
.... » Bjørn Vardaas: Rettsliv og rettsstat	kr. 20,-
.... » Roald A. Nielsen: The «Solbris» Escapade	kr. 100,-

«OPPGJØRET» BEDØMMES:

.... eks. Forbundet: Gi oss rettsstaten tilbake	kr. 5,-
.... » Forbundet: § 104. Mere lys over retts- oppgjøret	kr. 10,-
.... » Roald A. Nielsen: «Solbris Ohoi!»	kr. 100,-
.... » H.r.advokat Albert Wiesener: Lys over landssvikoppgjøret	kr. 145,-

Legg til kr. 20,- for forsendelser ved forskuddsbetaling til: Postgiro 0804-5 15 46 38. Bankgiro 6063.05.01248 eller ved sjekk, i kontanter eller frimerker. (Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. .... som betales slik: .....

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr.: ..... Sted: .....

Giftspreder

Vi har før påpekt at Aftenpostens Magne Skjæraasen er en giftspreader av første rang. 3. oktober spredte han sin gift på følgende måte: «I dette landet er det femti år siden politikk ble drevet med køllevold, trusler og hemmelige angiver-arkiver.»

Hvis den gode Skjæraasen hadde eid et minimum av objektivitet, kunne han f.eks. isteden ha skrevet: «For femti år siden var det en gjeng kjekkasser i dette land som dro på skauen for å leke krig. De drev sabotasje og likviderte politiske motstandere for å øve seg. Om makt-haverne dengang ikke hadde vært så moderate som de var, ville disse krigslekende spirevippene ha nedkalt store ulykker over det norske folk.»

Blåøydhet

Både Reulf Steen og Einar Førde innrømmer å ha hatt omgang og ført politiske samtaler med KGB-agenter. Det forteller adskillig om miljøet på Arbeiderpartiets venstrefløy. De hevder begge at det de gjorde, var såvel riktig som nyttig. Riktig og nyttig for hvem og hva?

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

HJELPEORGANISASJONEN FOR KRIGSSKADEDE

FRONTKJEMPERE OG FALNES EFTERLATTE

Postboks 1407 Vik, 0115 Oslo 1.
Postgiro 0806 5180708

Hjelp oss å hjelpe

Med dette nummer av avisen følger en postgiroblankett som vi håper at du vil benytte.

Neppe noen i vår generasjon her i landet har deltatt i hardere kamper og med større tap enn våre krigsfrivillige på østfronten.

Mange er blitt invalidisert, helsemessig ødelagt for livet, og har det vanskelig. Ikke minst fordi de er utelukket fra den offentlige omsorg som ellers blir krigsinvalidert til del.

Med invaliditet følger dessverre også med årene ytterligere belastninger. Helsestanden blir generelt mere nedsatt enn hos andre og senskader i form av nerveskader er en ytterst alvorlig belastning.

Vi er meget takknemlige og glade for den solidaritet og omsorg som dette blads lesere alltid har vist. Den støtte som er blitt ytet er av større betydning enn vi til vanlig forestiller oss og takknemligheten er stor.

Problemet vår er allikevel, vi må si det rett ut:

Vi får gjort så alt, alt for lite fordi våre midler er så små.

Vi appellerer derfor til hver enkelt: Vær med oss å hjelpe. Benytt den medfølgende postgiroblankett.

På forhånd: Hjertelig takk!

Eivind Saxlund
sign.

Amund Enger
sign.

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Tirsdag og onsdag kl. 11—15.

Postadresse: POSTBOKS 924 SENTRUM, 0104 OSLO 1.
Kontoradresse: ENERHAUGSPlassen 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.

Om stemningsskiftet i 1941

Av Joachim

Det blir på jøssinghold ofte benektet at folkestemningen i 1940 og langt inn i 1941 var meget lite gunstig for Nygaardsvold-regjeringen og slett ikke så fiendtlig overfor NS. Stortinget er blitt kraftig bebredet at det sommeren 1940 anmodet kongen om å abdisere, men saken er i virkeligheten at det hadde store deler av folket med seg i denne sak. Svært mange var godt ferdig med både konge og Nygaardsvold på den tiden. Omslaget til en mer negativ holdning overfor NS kom langt senere, nærmere bestemt i forbindelse med Terbovens unntagelsestilstand i Oslo høsten 1941.

Jeg opplevde selv nokså hardhendt at dette omslaget kom. I mai 1941 ble det konsta-

tert at jeg hadde tuberkulose. I flere måneder lå jeg på Ullevål sykehus, der jeg hadde det utmerket. Over sengen min hadde jeg en NS-vimpel hengende, og venner i uniform kom stadig på besøk. Det forhindret ikke på noen måte at såvel leger som sykesøstre og medpasienter var meget vennlige mot meg. Vi hadde mange fine samtaler og diskusjoner på rommet.

Like etterat unntagelsestilstanden ble proklamert, ble jeg overflyttet til Mesnalien sanatorium. Der hadde ryktet gått foran meg. Straks etter at jeg var installert på rommet mitt, hørte jeg et menneske ute på gangen rope: «Det er kommet en nazist på nr. 1.» Straks ble det utstedt en parole om å sabotere meg. Ingen henvendte seg til meg om noe som helst, og jeg fikk ikke

svar når jeg spurte om noe. Dette gjaldt selvfølgelig pasientene og ikke helsepersonalet, som opptrådte helt korrekt. Bare en eneste pasient betrodde meg ute i skogen en dag at også han var NS-medlem, men at han ikke våget å røpe det av frykt for at det skulle gå ut over behandlingen.

Som man skjønner, var stemningsomslaget fra Ullevål til Mesnalien meget markert, og jeg er temmelig sikker på at unntagelsestilstanden var det «moraliske» grunnlag for utstedelse av en sabotasjeparole mot et sykt menneske. Man var imidlertid ikke reddere for meg enn at mange hver dag forsvant inn på et spesielt rom for å høre nyhetene fra London. Antagelig antok man at en «nazist» var såvel dum som døv og blind.

En organisasjon for all norsk ungdom?

Av Hans Olavsén

Da vi i 1942 ville innføre en organisasjon for all ungdom mellom ti og atten år, voldte det adskillig rabalder . . . for å si det mildt. Men årsaken til rabalderet var opplagt at Nasjonal Samling sto bak, ikke motstand mot idéen som sådan. Derfor har jeg ofte tenkt på om det kanskje kunne være en idé å lansere tanken påny — denne gang altså uten Nasjonal Samling.

Det vi siktet på den gangen, var en organisasjon som tok sikte på en normbundet oppdragelse av ungdommen, og med normer mente vi da slike ting som plikttoppfyllenhet, ærlighet, arbeidssomhet, høvskhet og en rekke andre standarder som vi alle kjenner. Videre

skulle organisasjonen ta seg av de unges fysiske fostring, helseovervåking, yrkesveiledning, innføring i kulturen og ellers det meste som kunne gi ungdommen et bedre liv og gjøre dem til gode samfunnsborgere.

Det må vel være nokså klart at et slikt fritidstilbud til ungdommen er minst like aktuelt i dag. Om vi hadde hatt en slik organisasjon nå, ville vi langt på vei ha behersket problemer som ungdomskriminalitet og de ganske unges narkotika- og alkoholmisbruk.

Innvendingen den gangen var bl.a. at vi gikk inn på foreldrenes og skolens område. Det er vel noe alle vet at når et barn blir så gammelt som ti år, er det ikke først og fremst foreldrenes innflytelse som er avgjørende, men

det ytre miljø. Når det gjelder skolen, er dens oppgave først og fremst å være kunnskapsformidler. Vi vet hvor mange lærere det er som i dag er ganske forvillet fordi de må opptre som oppdragere i tillegg.

En organisasjon som her antydtes, bør være en slags frittstående stiftelse, ikke en statlig organisasjon. Den bør ha statlig og kommunal støtte, men også foreldrene må være med å betale, noe de jo i høy grad allerede gjør når det gjelder barns fritidsbeskjeftigelser. Man bør arbeide seg frem til et regelverk for stiftelsen som ihvertfall de fleste kan godta.

Finnes det et parti som har mot til å ta opp en slik tanke?

JOHAN NORDAHL BRUN — en nasjonal skald

Av H. K.

Naar vi først faae Blod på Tand
Vi sødt om Frihed drømme.
Dog vaagne vi vel op engang
Og bryde Lænker, Baand og Tvang.

Det er vel ikke så rart at disse linjer fra Norges første nasjonalsang, «For Norge Kiempers Fødeland», vakte betydelig forargelse i tvillingrikens hovedstad

da de ble skrevet i siste halvdel av syttenhundretallet. Da sangen ble forsøkt utgitt, ble den nærmest beslaglagt, men ingen ting kunne hindre at den ble meget populær og sunget i selskaper rundt omkring i hele Norge.

Diktets opphavsmann er Johan Nordahl Brun, født som sønn av en gårdbruker på Byneset utenfor Trondhjem i 1745 og død som biskop i Bergen i 1816.

Han var en meget frodig personlighet med meninger om det meste, og hans litterære produksjon er ganske omfattende. Ikke alt er like vellykket, mens hans beste ting er preget av hans sikre kristentro og hans fedrelandskjærlighet.

Brun skrev vårt første nasjonalhistoriske skuespill basert på sagaen. Det heter «Einer Tambeskielver» og hyller denne (Forts. side 7)